

**EPİSTEMİK MERAK, İŞ BECERİKLİLİĞİ
VE ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEĞİN
YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞINA ETKİSİ:
BEŞ YILDIZLI OTEL İŞLETMELERİNDE
BİR UYGULAMA**

Esra KATIRCIOĞLU

Doktora Tezi

Danışman: Prof. Dr. Elbeyi PELİT

Mart, 2022

Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ

EPİSTEMİK MERAK, İŞ BECERİKLİLİĞİ VE
ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEĞİN YENİLİKÇİİŞ
DAVRANIŞINA ETKİSİ: BEŞ YILDIZLI OTEL
İŞLETMELERİNDE BİR UYGULAMA

Hazırlayan
Esra KATIRCIOĞLU

Danışman
Prof. Dr. Elbeyi PELİT

İkinci Danışman
Prof. Dr. İbrahim KILIÇ

AFYONKARAHİSAR 2022

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI.....	ii
ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAY SAYFASI.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖN SÖZ.....	vi
TABLOLAR LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

EPİSTEMİK MERAK, İŞ BECERİKLİLİĞİ, ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEK VE YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞI

1. EPİSTEMİK MERAK.....	4
1.1. MERAKIN FELSEFİ TEMELLERİ.....	4
1.2. MERAK KAVRAMININ TANIMI VE ÖNEMİ.....	8
1.3. MERAK TÜRLERİ.....	12
1.4. EPİSTEMİK MERAKIN TANIMI VE ÖNEMİ.....	16
1.5. EPİSTEMİK MERAKIN BOYUTLARI.....	19
1.5.1. İlgi Merkezli Epistemik Merak.....	20
1.5.2. Yoksunluk Merkezli Epistemik Merak.....	21
1.6. EPİSTEMİK MERAKI ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	21
1.7. EPİSTEMİK MERAKIN SONUÇLARI.....	24
1.8. EPİSTEMİK MERAK İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	26
1.9. TURİZM/OTELCİLİK ALANINDAKİ MEVCUT DURUM.....	32
2. İŞ BECERİKLİLİĞİ.....	35
2.1. İŞ BECERİKLİLİĞİNİN TEORİK TEMELLERİ.....	35
2.2. İŞ BECERİKLİLİĞİNİN TANIMI VE ÖNEMİ.....	43
2.3. İŞ BECERİKLİLİĞİNİN BOYUTLARI.....	48
2.3.1. Görev Becerikliliği.....	49
2.3.2. Bilişsel Beceriklilik.....	49
2.3.3. İlişkisel Beceriklilik.....	50
2.4. İŞ BECERİKLİLİĞİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	50
2.5. İŞ BECERİKLİLİĞİNİN SONUÇLARI.....	53
2.6. İŞ BECERİKLİLİĞİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	56
2.7. TURİZM/OTELCİLİK ALANINDAKİ MEVCUT DURUM.....	61
3. ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEK.....	62
3.1. ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEĞİN TEORİK TEMELLERİ.....	63
3.2. ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEĞİN TANIMI VE ÖNEMİ.....	68
3.3. ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEĞİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	70
3.4. ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEĞİN SONUÇLARI.....	76
3.5. ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEK İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	80
3.6. TURİZM/OTELCİLİK ALANINDAKİ MEVCUT DURUM.....	85
4. YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞI.....	88

4.1. YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞININ TEORİK TEMELLERİ	89
4.2. YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞININ TANIMI VE ÖNEMİ	93
4.3. YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞININ BOYUTLARI	97
4.3.1. Fikir Araştırma.....	98
4.3.2. Fikir Üretimi	98
4.3.3. Fikir Şampiyonluğu.....	99
4.3.4. Fikir Uygulama	100
4.4. YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER	101
4.5. YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞININ SONUÇLARI	104
4.6. YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	105
4.7. TURİZM/OTELCİLİK ALANINDAKİ MEVCUT DURUM.....	111

İKİNCİ BÖLÜM

AMAÇ, ÖNEM VE HİPOTEZLER

1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	114
2. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	116
3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI, VARSAYIMLARI VE SINIRLILIKLARI	129

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

1. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	132
2. VERİLERİN TOPLANMASI	133
3. VERİLERİN ANALİZİ	135

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

1. KATILIMCILARIN BİREYSEL ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN BULGULAR	138
2. ÖLÇEKLERİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİNE İLİŞKİN BULGULAR	139
3. İŞGÖRENLERİN EPİSTEMİK MERAK DÜZEYLERİ, İŞ BECERİKLİLİK DÜZEYLERİ, ÖRGÜTSEL DESTEK ALGILARI VE YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN BULGULAR	144
3.1. İŞGÖRENLERİN EPİSTEMİK MERAK DÜZEYLERİNE İLİŞKİN BETİMSSEL İSTATİSTİKLER	144
3.2. İŞGÖRENLERİN İŞ BECERİKLİLİK DÜZEYLERİNE İLİŞKİN BETİMSSEL İSTATİSTİKLER	145
3.3. İŞGÖRENLERİN ÖRGÜTSEL DESTEK ALGILARINA İLİŞKİN BETİMSSEL İSTATİSTİKLER	146
3.4. İŞGÖRENLERİN YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN BETİMSSEL İSTATİSTİKLER	147
4. EPİSTEMİK MERAK, İŞ BECERİKLİLİĞİ, ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEK VE YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞININ BİREYSEL ÖZELLİKLERE GÖRE KARŞILAŞTIRILMASINA YÖNELİK BULGULAR.....	149

5. EPİSTEMİK MERAK, İŞ BECERİKLİLİĞİ VE ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEĞİN YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE YÖNELİK BULGULAR	160
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	172
KAYNAKÇA.....	202
EKLER DİZİNİ.....	237
ÖZGEÇMİŞ	251

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Epistemik Merak ile İlgili Tez Çalışmaları	27
Tablo 2. İş Becerikliliği ile İlgili Tez Çalışmaları	56
Tablo 3. Algılanan Örgütsel Destek ile İlgili Tez Çalışmaları.....	80
Tablo 4. Yenilikçi İş Davranışı ile İlgili Tez Çalışmaları	106
Tablo 5. Katılımcıların Bireysel Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	138
Tablo 6. Epistemik Merak Ölçeği ile İlgili Tanıtıcı İstatistikler	140
Tablo 7. İş Becerikliliği Ölçeği ile İlgili Tanıtıcı İstatistikler	141
Tablo 8. Algılanan Örgütsel Destek Ölçeği ile İlgili Tanıtıcı İstatistikler	142
Tablo 9. Yenilikçi İş Davranışı Ölçeği ile İlgili Tanıtıcı İstatistikler.....	143
Tablo 10. İşgörenlerin Epistemik Merak Düzeylerine İlişkin Bulgular	145
Tablo 11. İşgörenlerin İş Beceriklilik Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	146
Tablo 12. İşgörenlerin Örgütsel Destek Algılarına İlişkin Bulgular	147
Tablo 13. İşgörenlerin Yenilikçi İş Davranışlarına İlişkin Bulgular.....	148
Tablo 14. Katılımcıların Epistemik Merak ve İş Beceriklilik Düzeyleri ile Örgütsel Destek Algıları ve Yenilikçi İş Davranışlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	149
Tablo 15. Katılımcıların Epistemik Merak ve İş Beceriklilik Düzeyleri ile Örgütsel Destek Algıları ve Yenilikçi İş Davranışlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması.....	150
Tablo 16. Katılımcıların Epistemik Merak ve İş Beceriklilik Düzeyleri ile Örgütsel Destek Algıları ve Yenilikçi İş Davranışlarının Yaşa Göre Karşılaştırılması	151
Tablo 17. Katılımcıların Epistemik Merak ve İş Beceriklilik Düzeyleri ile Örgütsel Destek Algıları ve Yenilikçi İş Davranışlarının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	152
Tablo 18. Katılımcıların Epistemik Merak ve İş Beceriklilik Düzeyleri ile Örgütsel Destek Algıları ve Yenilikçi İş Davranışlarının Çalıştıkları Departmana Göre Karşılaştırılması	153
Tablo 19. Katılımcıların Epistemik Merak ve İş Beceriklilik Düzeyleri ile Örgütsel Destek Algıları ve Yenilikçi İş Davranışlarının Turizm Sektörü Tecrübesine Göre Karşılaştırılması.....	155
Tablo 20. Katılımcıların Epistemik Merak ve İş Beceriklilik Düzeyleri ile Örgütsel Destek Algıları ve Yenilikçi İş Davranışlarının İşletme Tecrübesine Göre Karşılaştırılması	156
Tablo 21. Katılımcıların Epistemik Merak ve İş Beceriklilik Düzeyleri ile Örgütsel Destek Algıları ve Yenilikçi İş Davranışlarının Departman Tecrübesine Göre Karşılaştırılması	157
Tablo 22. Katılımcıların Epistemik Merak ve İş Beceriklilik Düzeyleri ile Örgütsel Destek Algıları ve Yenilikçi İş Davranışlarının Aylık Kazanca Göre Karşılaştırılması.....	159
Tablo 23. Katılımcıların Epistemik Merak ve İş Beceriklilik Düzeyleri ile Örgütsel Destek Algıları ve Yenilikçi İş Davranışlarının İşletmenin Bulunduğu ile Göre Karşılaştırılması	159
Tablo 24. Epistemik Merak, İş Becerikliliği, Algılanan Örgütsel Destek ve Yenilikçi İş Davranışı Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Matrisi	162
Tablo 25. Epistemik Merakın Yenilikçi İş Davranışı Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonucu	162
Tablo 26. İlgi Merkezli ve Yoksunluk Merkezli Epistemik Merakın Yenilikçi İş Davranışı Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonucu	163

Tablo 27. Epistemik Merakın Fikir Araştırma, Fikir Üretme, Fikir Şampiyonluğu ve Fikir Uygulama Boyutları Üzerindeki Etkilerine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları.....	164
Tablo 28. İş Becerikliliğinin Yenilikçi İş Davranışı Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonucu	166
Tablo 29. Görev Becerikliliği, Bilişsel Beceriklilik ve İlişkisel Becerikliliğin Yenilikçi İş Davranışı Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonucu	166
Tablo 30. İş Becerikliliğinin Fikir Araştırma, Fikir Üretme, Fikir Şampiyonluğu ve Fikir Uygulama Boyutları Üzerindeki Etkilerine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları	167
Tablo 31. Algılanan Örgütsel Desteğin Yenilikçi İş Davranışı Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonucu	169
Tablo 32. Algılanan Örgütsel Desteğin Fikir Araştırma, Fikir Üretme, Fikir Şampiyonluğu ve Fikir Uygulama Boyutları Üzerindeki Etkilerine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları	170

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. İş Özellikleri Modeli	41
Şekil 2. İş Becerikliliği Modeli	47
Şekil 3. Araştırma Modeli	128

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

- %:** Yüzde
&: ve
ANOVA: Analysis of Variance (Varyans Analizi)
AÖD: Algılanan Örgütsel Destek
BB: Bilişsel Beceriklilik
bj: Beta katsayısı
EM: Epistemik Merak
İMEM: İlgi Merkezli Epistemik Merak
YMEM: Yoksunluk Merkezli Epistemik Merak
f: Frekans
FA: Fikir Araştırma
FS: Fikir Şampiyonluğu
FUG: Fikir Uygulama
FU: Fikir Üretimi
GB: Görev Becerikliliği
İB: İş Becerikliliği
İB: İlişkisel Beceriklilik
N: Evren
n: Örneklem
p: Anlamlılık değeri
r: Korelasyon katsayısı
R²: Determinasyon katsayısı
S(bj): Standart hata
SS: Standart sapma
T.C.: Türkiye Cumhuriyeti
vb: Ve benzeri
vd: Ve diğerleri
 \bar{X} : Aritmetik Ortalama
YİD: Yenilikçi İş Davranışı